

Ellen Key skolan 2013

ANTIMOBBNINGSPLAN

ELLEN KEY SKOLAN

Innehållsförteckning

ANTIMOBBNINGSPLAN	1
1. ANTIMOBBNINGSARBETET PÅ ELLEN KEY SKOLAN	4
2. KARTLÄGGNING.....	4
3. ANALYS	5
4. ÅTGÄRDER.....	5
5. DEFINITIONER.....	7
6. FÖREBYGGANDE ARBETE	7
6A – ARBETE MED EN KLASS	7
6A1 – Enkät	7
6A2 – Sociala övningar	8
6A3 – Klassamtal	8
6B – KLASSÖVERSKRIDANDE AKTIVITETER.....	9
6B1 – Kamratstödjure.....	9
6B2 – Stärka nuvarande Faddersystem.....	9
6B3 – Klassöverskridande aktiviteter	10
6C – VAD LÄRARNA KAN GÖRA I DET KOLLEGIALA ARBETET	10
6C1 – Rapportering	10
6C2 – Förstärka föräldrakontakten	10
6C3 – Förstärka rastvaktsystemet samt ha koll på klasser.....	10
7. HANDLINGSPLAN VID MOBBNINGSFALL	11
8.1 TA REDA PÅ FAKTA	11
8.2 ENSKILT SAMTAL MED DEN UTSATTE.....	11
8.3 ENSKILT SAMTAL MED MOBBARNA	11
8.4 HEMMEN KONTAKTAS.....	12

8.5 KONTINUERLIG UPPFÖLJNING.....	12
8.6 STÖD FÖR DEN MOBBADE.....	12
8.7 STÖD FÖR MOBBAREN	13
Bilaga 1 – Sociala Övningar.....	14
Bilaga 2 – Ämnen man kan ta upp.....	16
Bilaga 3 - Anmälan antimobbningsgruppen	17
Bilaga 4 – Stödord till dem som utför samtalen	18

2. KARTLÄGGNING

Till underlag för kartläggningen av skolans psykosociala miljö ligger framför allt den enkätundersökning som genomfördes vintern 2012. I den visade sig följande:

- Trivseln på skolan är generellt sett mycket hög.
- Det absoluta flertalet elever ansåg att de kunde ”vara sig själva” i klassen.
- Ett fåtal elever ansåg att det förekom mobbning i deras klass, fler att det förekom mobbning i andra klasser.
- En majoritet ansåg att det var god sammanhållning i deras klass.
- En del kände sig osäkra på vart de skulle vända sig om de sett/varit utsatta för mobbning.

Vidare har skolledningen genomfört en utvärdering av skolans interna arbete mot mobbning. Den visade att det vid några tillfällen förekommit brister i samarbete mellan Antimobbingsgrupp och klasslärare, att den befintliga Antimobbingsgruppen i allt för liten grad varit delaktig i utvärdering och revision av skolans antimobbingsplan samt att Antimobbingsgruppen upplevt att deras arbete är mer tidskrävande än vad man hinner med. I något fall förefaller det även ha ägt rum ”dubbelarbete” eftersom en anmälning legat parallellt hos rektorn och antimobbingsgruppen.

3. ANALYS

I kartläggningen har följande behov visat sig:

- Det finns behov av tydligare kommunikationskanaler mellan Antimobbingsgrupp och övrig personal.
- Det finns ett behov av tydligare ramar för Antimobbingsgruppens arbete, både vad gäller den proaktiva sidan, samt i att vara delaktig i att revidera Antimobbingsplanen och hur och vilket ansvar som följer med att vara med i gruppen.
- Det finns ett behov av att tydliggöra skolänglarnas roll, samt att systematisera arbetet mellan dem och Antimobbingsgruppen.
- Det finns ett behov av internutbildning av skolänglarna.
- Det finns ett behov av att rektorn gör sig mer synlig i de olika klasserna.

4. ÅTGÄRDER

För att komma tillrätta med de behov som visat sig i analysen skall följande åtgärder vidtas:

- Antimobbingsgruppen skall ha en stående informationspunkt på varje stadiekonferens, som möts varannan vecka, samt har möjligheter att informera om mobbningsituationer på kollegiemötet varje vecka och vid klasskonferensen de veckor det inte är stadiekonferens. Antimobbingsgruppen ansvarar för att i samarbete med skolledningen ta fram åtgärdsförslag efter kartläggningen, och att vara delaktiga i revideringsarbetet med den liggande planen.

- Att upptäcka mobbning är inte alltid lätt. Det mesta mobbningen sker när ingen vuxen finns i närheten. Till vår hjälp att upptäcka mobbning har vi två barn från varje klass och förskoleklass som är så kallade "skolänglar". De skall vara uppmärksamma på hur klasskamraterna mår och informera sina lärare eller vuxenstöd om de ser eller misstänker att en kamrat far illa.

- Vi utser tre personer som vuxenstöd för eleverna på skolan. Vuxenstöden, eller Antimobbingsgruppen, möter sedan skolänglarna minst en gång i månaden där man tillsammans kollar av läget. En medlem av antimobbingsgruppen skall även vara medlem av skolans elevhälsoteam för att kunna ha möjligheten att informera på elevhälsoteamets veckomöten. Antimobbingsgruppen följer föreliggande handlingsplan i sitt arbete, och utvärderar sitt eget arbete under avsatt tid minst en gång per läsår.

- En person har till uppgift att leda arbetet med Antimobbingsgruppen, till detta uppdrag genomför skolledningen en avsättning i tjänsten om 5%, gällande fr o m höstterminen 2012. Den som har till uppgift att leda arbetet med Antimobbingsgruppen har ansvar för att gruppen både genomför det dagliga arbetet i skolan och är delaktig i den årliga revisionen av planen. Till uppdraget hör även att hålla löpande kontakt med skolledningen/rektorn.

- Systemet med skolänglar behöver stärkas, skolledningen ser till att klasslärare/föreståndare genomför att änglar utses i alla klasser under början av höstterminen 2012. Vilka dessa blir informerar sedan klasslärare/föreståndare om till Antimobbingsgruppen.

- De elever som blir skolänglar ges en introduktion till vad uppdraget innebär av Antimobbingsgruppen. Hur introduktionen utformas bestäms av Antimobbingsgruppen.

- Rektorn genomför under året besök i alla årskurser där han presenterar sig själv samt informerar om möjligheten att vända sig till honom.

5. DEFINITIONER

Detta avses med begreppet mobbning: *Mobbning är när en eller flera personer upprepade gånger och över tid blir utsatta för negativa handlingar från en eller flera personer. Mobbning innebär att en eller flera personer regelbundet och under en längre period trakasserar och kränker en annan person, fysiskt eller psykiskt.* Mobbningen kan ta sig uttryck genom t.ex. elaka kommentarer, sparkar, slag, knuffar (ofta osynliga för omgivningen), utfrysning, hot eller ofredande. Det är en rättighet för alla att inte bli direkt eller indirekt diskriminerade eller kränkta på något sätt.

Läroplanen för grundskolan säger också klart och tydligt vad som gäller: "Skolan skall främja förståelse för andra människor och förmåga till inlevelse. Ingen skall i skolan utsättas för mobbning". Att leva upp till detta är alla vuxnas ansvar och all personal inom skolan särskilt viktiga i det arbetet.

6. FÖREBYGGANDE ARBETE

Alla lärare har ansvar att iaktta det som händer eleverna både i klassrummet och utanför. Men, det är framför allt klasslärarens (åk 1 till 8) och klassföreståndarens (åk 9 till 12) ansvar att hålla i all relevant information om det som pågår i klassen och hur eleverna mår, samt att aktivt förebygga kränkande beteende hos eleverna. Dessa lärare arbetar hela tiden *med det sociala* i sin klass och hjälper eleverna att mogna i hur de förhåller sig till varandra i olika sociala sammanhang. Utöver det "dagliga arbetet" är följande områden prioriterade:

6A – ARBETE MED EN KLASS

Nedanför finns några exempel på vad som bör göras utöver det *dagliga arbetet* i klassen. Framför allt gäller det att hantera konflikter direkt. Det gäller att spontant diskutera sådana företeelser med de inblandade. Genom att ta upp frågor på ett naturligt sätt kan det gå djupare in i barnet.

6A1 – Enkät

Från och med 6an. Man kan antingen låta eleverna anonymt fylla i en enkät (liknande den nedan) eller låta dem skriva mer fritt om hur de trivs i klassen och i skolan. Enkäten revideras varje år men kan förslagsvis se ut så här (se också förslag i "Att Stoppa Mobbning Går"):

Pojke ____ Flicka ____ Årskurs ____

1. Blir du retad? Ja ____ Nej ____
2. I så fall hur ofta? _____
3. Är du rädd för någon? _____
4. Vet du någon som blir retad? _____
5. Tycker du synd om någon? _____

OBS en sådan enkätundersökning genomförs i syfte att diskutera resultaten inom klassen (eller åtminstone att ha resultat som underlag för en diskussion). Alltså som en del av ett fördjupat antimobbningsarbete inom en klass, ej att förväxla med den kartläggning som genomförs på hela skolan inför revision av antimobbningsplanen.

6A2 – Sociala övningar

Från 4an uppåt. Alla lärare kring en klass kan samarbeta och utföra de här övningarna och själva välja aktiviteter. Förslag på övningar finns i Bilaga 1 samt böcker som ”Att Stoppa Mobbning Går” eller Jämo:s ”Handbok Mot Könsmobbning i Skolan (framförallt till kapitel 19 och 20).

6A3 – Klassamtal

Här ingår allt som hjälper att bygga upp ett öppet samtalsklimat (från och med första klassen). Först och främst gäller det att förstärka lärarnas medvetande om vikten av samtal om aktuella händelser och situationer i klassen eller en del av klassen. Det här görs självklart som en del av det dagliga arbetet, men kan alltid förstärkas. Här ingår t.ex. att prata om hur det känns att bli mobbad (prata om ensamhet till exempel) samt hur mobbning kan gå till. I bilaga 2 finns en lista på vilken typ av ämnen man kan ta upp både i klassamtalen och i de sociala övningarna.

Man kan, till exempel, försöka föra samtal om en konflikt direkt i klassrummet. Man kan ta en verklig konflikt där båda parterna får presentera sin syn utan att någon kommenterar. Detta görs alltid mellan de inblandade, men här gäller det att göra det inför klassen samt lyssna till deras inlägg och samtala om det skedda. Sedan får klassen samtala om det. Har man lite större problem som rör hela klassen och vill göra en större insats, så kan man hämta idéer från böcker som till exempel ”Mobbning och Våld” (Ekelunds förlag).

6B – KLASSÖVERSKRIDANDE AKTIVITETER

6B1 – Kamratstödjare

Det finns två delar till det här.

1. Först är att stärka faddersystemet med att klasserna 6 till 12 röstar fram (se nedan hur) en flicka och en pojke som ska vara ”skolänglar” och ta hand om elever i klasserna 1 till 5.
2. Den andra delen är att ha två stycken i klasserna 1 till 5 som ser efter sina egna klasskamrater. (den här skrivs inte om i dokumentet)

Vi börjar med den första delen.

Skolänglarna från klass 6 tom 12 skall vara goda förebilder för andra elever på skolan.

Deras uppgifter är främst är att:

- Uppmärksamma händelser på skolgården och inne.
- Hälsa och prata med den som är utanför.
- Lyssna på den som är ensam eller ledsen.
- Kunna hålla tyst om sådant som man får höra i förtroende.
- Informera någon vuxen och antimobbningsgruppen om de ser att någon far illa.

Det skall finnas två skolänglar, en flicka och en pojke, från årskurserna 6 tom 12. De ska genomgå en viss utbildning (i första hand av mer erfarna elever som redan varit skolänglar), för att bli medvetna om olika typer av mobbning och kränkningar och kunna förebygga dessa problem. Därför är det önskvärt att de är valda på minst ett år. Då kan de bättre följa arbetet och få en djupare insikt om problematiken kring mobbning. Klassen gör en sluten omröstning efter det att klassläraren har informerat eleverna om vilka egenskaper en kamratstödjare bör ha. Det är viktigt att det är eleverna som väljer sina representanter. Eleverna spelar ofta en viktig roll i arbetet mot mobbning eller kränkning.

Erfarenheter visar att barn och ungdomar vet betydligt mer än de vuxna om den mobbning eller kränkning, som kan förekomma på en skola. Skolänglar är bara en form av elevmedverkan. Alla skolänglarna bör träffas då och då.

6B2 – Stärka nuvarande Faddersystem

Att vi stärker det redan existerande Faddersystemet så att faddrarna gör fler saker och kommer närmare de yngre eleverna. Till exempel, att fadderklasserna gör fler aktiviteter tillsammans.

6B3 – Klassöverskridande aktiviteter

På samma sätt som B2 så att det här hjälper oss att se och förebygga oönskat beteende i klasserna.

6C – VAD LÄRARNÄ KAN GÖRA I DET KOLLEGIALA ARBETET

6C1 – Rapportering

Det behövs en förstärkning av samarbetet mellan dem som arbetar med en klass. Vid klasskonferenser och stadiekonferenser rapporteras om hur det går i klasserna.

6C2 – Förstärka föräldrakontakten

Föräldrar skall bli informerade angående skolans mobbnings- och kränkingsstrategier. De ska få se antimobbingsplanen och kunna gå genom den med klasslärare/föreståndare. Följande är några tankar för föräldrar:

- Öppna upp för föräldrar att delta i klassrummet.
- Hur märker jag att mitt barn utsätts för mobbning eller kränkningar? - Nedstämdhet; Inga kompisar; Trasiga, smutsiga kläder; Sönderrivna skolböcker; Huvudvärk; Magont spec. morgnar; Blåmärken; Vill inte gå till skolan.
- Hur märker jag att mitt barn mobbar eller kränker? - Tycker om att håna och förnedra andra; Har starkt behov av att dominera; Uppträder aggressivt, fräckt och trotsigt.
- OBS! Föräldraansvaret är stort vid uppkomst av mobbning eller kränkning.
- Frågor att ställa till barnet: Är du rädd för någon? Tycker du synd om någon?
- OBS! Rapportera hellre en gång för mycket än en gång för lite.
- På föräldramötet: klassläraren rapporterar om situationen i klassen.

6C3 – Förstärka rastvaktsystemet samt ha koll på klasser

Speciellt vid lärarbyte, sjukfrånvaro och på mindre raster. Rastvaktsschemat ser till att eleverna aldrig lämnas översedda utanför skolan och innanför. En aktiv vuxennärvaro är avgörande för att skapa lugn, ro och trygghet.

7. HANDLINGSPLAN VID MOBBNINGSFALL

Definition av vad Ellen key skolan anser som mobbning:

”Mobbning är när en eller flera individer upprepade gånger och över tid blir utsatta för negativa handlingar från en eller flera individer. Med mobbning menas både fysiskt och psykiskt våld. I psykiskt våld innefattas även utfrysning. Mobbning innebär att den som är utsatt är i underläge och känner sig kränkt. Spontana bråk är inte mobbning.”

Detta är den handlingsplan antimobbningsgruppen följer steg för steg när en anmälan om mobbning från elev, lärare eller förälder kommer till gruppen. **Skriftlig dokumentation är ett måste** (se separat blankett i bilaga).

8.1 TA REDA PÅ FAKTA

- a. Tala med klasslärare/föreståndare, samt facklärarna
- b. Undersök själv genom observation
- c. Ta kontakt med den utsatte ex med ett samtal runt det sociala i klassen, hur han/hon trivs osv.

8.2 ENSKILT SAMTAL MED DEN UTSATTE

Om det mobbade barnet går i klass 1 till 4 ska samtalet vara med klassläraren och en från antimobbningsgruppen. Annars är samtalet med två av medlemmarna i antimobbningsgruppen. Den som är utsatt är ofta rädd att berätta om mobbningen och tror att allt blir värre om man gör något. Trots detta måste vi som vuxna visa att skolan tänker ta itu med det som hänt, att det nu kommer att hända något. Berätta gärna hur ni tänker göra, ex att man inte går in i klassen och pekar ut de inblandade. Försäkra eleven om att den information som kommer fram under arbetet stannar inom gruppen av de berörda. Samma kväll som detta samtal har förts meddelas den utsattes föräldrar att antimobbningsgruppen är inkopplad eftersom barnet är utsatt för mobbning. Föräldern informeras om handlingsplanen som skolan ska följa. Man ber föräldrarna att inte ta egna initiativ. Skolan kommer att arbeta med fallet och ha kontinuerlig kontakt med föräldrarna.

8.3 ENSKILT SAMTAL MED MOBBARNA

Det kan vara strategiskt att ta ledaren sist. Mobbarna hämtas och lämnas under en lektion av en av gruppens medlemmar. Den undervisande läraren informeras om att det är mycket viktigt

att de inblandade ej får tillfälle att tala med varandra. Om mobbaren är i klass 1, 2 eller 3 så ska samtalen ske med en från antimobbningsgruppen och klassläraren. Annars förs samtalet med två av antimobbningsgruppens medlemmar.

a. Börja samtalet med att försöka att få eleven att själv tala.

b. Lägg fram fakta tydligt och klart.

c. Tala om vad skolan tycker om mobbning och vad handlingsplanen innebär.

d. Fråga mobbaren vad hon/han ska göra.

8.4 HEMMEN KONTAKTAS

Samtal med föräldrarna är också viktigt för att kunna ge stöd och hjälp och för att kontrollera att det blivit en förbättring. Samtalet med hemmen sker efter första samtalen med de inblandade.

Samtalet ska vara mycket kort och bara handla om den som rör deras barn och kontrahenten. För att inte mobbarens föräldrar ska hamna i försvarsställning är det lämpligt att lägga fram det hela så positivt som möjligt.

8.5 KONTINUERLIG UPPFÖLJNING

Att upprepa samtalen de närmaste veckorna är nödvändigt så att mobbarna förstår att skolan håller ögonen på dem. Den vuxne ska kolla vid varje möte att löftena hållits och om eleverna har flera förslag att komma med. Nya förslag kan handla om vad man kan göra för att den utsatte kommer med i gemenskapen. Efter 3-4 veckor kan det långsamt bli glesare mellan samtalen, det är dock bra att checka av någon gång till under terminen. Vid behov har skolledning, trygghets- och elevhälsoteam möte med föräldrar och Elever.

a. Har mobbningen vid uppföljningssamtalen ej upphört kallas mobbaren tillsammans med föräldrarna till möte med skolledningen och en åtgärdsplan upprättas. Vid mötet medverkar även representant för antimobbningsgruppen.

b. Om mobbningen fortsätter oavsett alla insatser måste diskussion om ytterligare åtgärder påbörjas. Externa kontakter kan behöva tas.

8.6 STÖD FÖR DEN MOBBADE

För att återfå sin självkänsla är det mycket viktigt att få stödsamtal med en kunnig person samtidigt som läraren försöker stärka eleven i klassrummet.

8.7 STÖD FÖR MOBBAREN

Även mobbaren behöver ha stöd för att våga komma ur sin roll som mobbare. Det är inga medvetna odjur vi har att göra med, ingen är född till mobbare. Mobbaren är också offer av sin bakgrund, miljö och behöver stöd också där. En mobbare signalerar genom sitt beteende att man inte mår bra, men har inte kraft att själv ta sig ur.

Bilaga 1 – Sociala Övningar

Värderingsövningar

Här kan man arbeta med många olika ämnen och inte bara de relaterade till mobbning, till exempel om allmän etik och moral eller livsfrågor, relationer, jämställdhet osv. Därför presenteras nedan en lista på olika ämnen och frågor som man skulle kunna arbeta med i de övningarna som beskrivs.

Man skulle också kunna kalla vissa av dessa övningar för dramaövningar där man rör sig i rummet för att uttrycka sig.

- **Presentationövning/parsamtal** – I par, frågar eleverna varandra, till exempel, ”När blir du riktigt glad? och ”När blir du irriterad?” osv. Sedan presenterar eleverna varandra inför klassen.
- **Heta Stolen** – Ta ställning till frågor som till exempel ”Är det fel att vara kär i flera personer samtidigt?”. De som tycker så reser sig och sätter sig på en ledig plats.
- **Ja-Nej-Kanske** – Liknar Heta stolen – läs Handboken mot könsmobbing
- **4-Hörnsövning** – Liknar Heta stolen – läs Handboken mot könsmobbing
- **Listningsövning** – Exempel på fråga – ”Vad tycker du är viktig i ett förhållande?” Därefter skriver man ner några tankar .
- **Oavslutade meningar** – Eleverna ska sluta meningar som till exempel: ”Det är snyggt med.....” ”Det är mysigt att...” ”Det är modigt att...” osv (se Handboken för förslag)
- **Forumspel** – Här krävs lite mer erfarenhet hos läraren än aktiviteterna ovan. Det innebär att spela upp en konflikt eller problemfyllt situation – och sen backa några steg från slutet och låta eleverna välja andra vägar, för att lösa konflikten. Spela upp scenerna för att se vad som händer.

Vänskaps-, Samarbets- eller Trygghetsövningar

Man kan använda följande som en inledning till övningarna ovan.

- **Uppvärmningsövningar** – i cirkeln, ett barn säger sitt namn och gör en rörelse – alla härmar tillsammans (ingen retar)
- **Bygga statyer** – I grupper av två/tre ska en av eleverna skulptera de andra en/två för att föreställa en känsla som läraren har nämnt, eller någon elev har tänkt på.

- **Spegla** – I par ska elever härma varandras kroppsrörelser och minspel.
- **Falla i ring** – Alla som står i en tät ring håller en blundande elev i mitten upprätt.

Kompissamtal

I par i klassrummet kan eleverna fråga varandra:

- Har du försökt lösa någon konflikt själv?
- Tror du att du har gjort någon ledsen?
- Är det någon som har gjort dig ledsen?

Utarbeta klassregler

Här är tanken att man arbetar fram klassregler mot mobbning och kränkningar tillsammans med hela klassen. Diskutera fram regler, som till exempel: Vi ska inte mobba eller kränka andra. Vi ska försöka hjälpa dem som blir mobbade eller kränkta. Vi ska vara tillsammans med de som lätt blir ensamma. Ingen, utom läraren, får titta i andras bänkar.

Bilaga 2 – Ämnen man kan ta upp

Följande är exempel på frågor det skulle kunna rör sig om:

- **Kränkande beteende:** Hur känns det att vara utfrysst/ensam? Varför fryser vissa ut andra? Varför blir man utfrysst?
- **Tillit:** Är det ok att berätta till en lärare det man har sagt?
- **Trygghet:** Är skolan en plats där du känner dig tryggt? Varför skulle man inte känna sig trygg?
- **Normer:** Vad finns det för normer i klassrummet och utanför för att alla ska må bra?
- **Roller:** Varför spelar man roller för varandra? Var och när är man mest sig själv?
- **Att bry sig:** Är det svårt att prata med föräldrar och lärare ibland om vissa saker? Hur känns det när ingen bryr sig?
- **Att bedöma andra:** Spelar det någon roll hur man klä sig? Om det är så, varför?

De här ämnena kan man också arbeta vidare på i värderingsövningar som beskrivs nedan. En väldigt viktig sak är att försöka bygga upp elevernas tillit att förmedla det som de ser, först och främst till klassläraren, men också möjligtvis till kamratstödjare/medlare eller en annan lärare/vuxen. Följande är saker som en klasslärare brukar också göra för att hjälpa på det sociala planet: förmedla budskap genom berättelser eller inbyggt i innehåll i andra ämnen, uppsatta osv; ordna utflykter, klassfester o. dyl för att bygga upp en vi-känsla i klassen.

Bilaga 3 - Anmälan antimobbningsgruppen

Klass:...

Datum:.....

Anmälare:.....

Vad har hänt?

När?

Var?

Hur ofta?

Vad har gjorts av klassläraren/klassföreståndare/klassen?

Bilaga 4 – Stödord till dem som utför samtalen

Till 2

Exempel på ledfrågor till den utsatte:

- Vem är värst?
- Är det han (1) eller hon (2)?
- Om ettan slutar mobba skulle tvåan också sluta?
- Ja jag tror det.
- Då är ettan ledaren-

Till 3c

LYSSNA. Var en elefant med stora öron och liten mun. Ställ frågor av typen:

- Kan du ana varför du är här?
- Finns det någon i klassen som du har svårt att samarbeta med
- Är det någon som du har märkt mår dåligt i klassen?

Till 3b

Gör klart att det inte är någon idé att komma undan. Tala om vad du vet: ” Jag vet att du gjort det mot NN (namnge den som drabbats). Mobbarens reaktion är ofta. ” Men det är inte bara jag.” Svara enkelt: ”Nej det vet jag också, men nu är det bara dig jag talar med. Jag kommer att tala med de andra också.” En vanlig fråga från mobbaren är: Vem har sagt det?” Flera har sagt det.

Till 3c

Det är viktigt att markera den vuxnes ställningstagande att skolan på inga villkor kan acceptera mobbning och tänker göra insatser för att det ska sluta. Moralisera inte.

Till 3d

Fråga så här: ”Vad kan du göra för att mobbningen ska sluta?” Mobbaren får nu se sitt personliga ansvar och ta ansvar för sitt handlande, se sin egen del i det som händer utan att ha möjlighet att skylla ifrån sig. I detta läge upplever mobbaren nästan alltid en lättnad över att bli avslöjad och därmed slipper fortsätta mobba som ofta också för honom/henne är en plåga. Han/hon får nu också chans att ge förslag på vad han/hon kan göra för att sluta mobba.

Den vuxne får nu anteckna dessa förslag för att kunna följa upp dem och se att något händer. Om mobbaren ej har några förslag, vänta de brukar komma efter ett tag. Om svaret ändå dröjer fråga om han/hon kan göra NÅGOT åt det som han/hon har gjort mot den som mobbats. Tycker du som vuxen att förslagen är lite väl enkla säg inte det. (svaret kan vara att han/hon ska sluta slänga den mobbades jackan på golvet) Ta detta förslag på allvar, bemöt det. ”Bra, klarar du det då?” Samtalet avslutas med att man gör en överenskommelse om det aktuella förslaget. Detta skrivs under av mobbaren. En kopia skickas till hennes/hans föräldrar för underskrift och kännedom. Dessutom stämmer man träff veckan efter för att se om förslaget genomförts. Dessutom informera man om att någon ur gruppen kommer att ringa hem till mobbarens föräldrar och tala om vad som har hänt.